LIBERTUS

KPSS A GRUBU 2027

ANAYASA HUKUKU

KONU ANLATIMLI

MUHAMMED DENİZ GÜRLEYEN

- Müfettişlik
- Uzmanlık
- Denetmenlik
- Banka Sınavları
- Gelir Uzmanlığı
- Vergi Müfettişliği
- Hâkimlik
- Sayıştay
- Kamu İhale Kurumu
- Kaymakamlık

VİDEO DERS HEDİYELİ

- Konu Anlatımlı
- Örnekler
- Yorumlar
- Uyarılar
- Pratik Bilgiler
- Özgün Sorular ve Açıklamaları

Video derslere ve kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere erişebilmek için QR kodu okutunuz.

APEGEM AKADEMİ

LIBERTUS ANAYASA HUKUKU KONU ANLATIMLI
Muhammed Deniz Gürleyen
978-625-5442-04-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

7. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim
Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahâlle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

ÖN SÖZ

Değerli Adaylar,

Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ülkemizde kamu kurumlarında güvenceli meslek mensupluğu düzeyinde görev almak için artık temel bir unsur hâline gelmiştir.

Bu aşamada KPSS - A grubu adayları için önem arz eden temel nokta, KPSS'nin bir meslek edinme sınavı olmasından ziyade, kurum sınavlarına girme yeterliliği anlamında bir ön eleme sınavı olduğu gerçeğidir.

Yoğun emek ve özveri ile hazırlanan bu yayın; sizleri hem KPSS'de hem de kurum sınavlarında başarılı olabilmeniz için öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, en son mevzuat değişiklikleri doğrultusunda doğru ve güncel bilgilere ulaşabilmeniz hedeflenerek hazırlanmıştır.

Kitaba ilişkin sorularınızı **yayinevi@pegem.net** adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Yayınımızın başarılarınıza katkı sağlaması ve başarı getirmesi dileğiyle.

Saygı ve hürmetle...

Pegem Akademi

Baskı tarihinden sonra yapılan mevzuat güncellemelerine QR ile ulaşabileceğiniz arti.pegemkampus.com adresinden aktive edeceğiniz e-Kitap'tan ulaşabilirsiniz.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilirsiniz.
- Video derslere erişim sağlayabilirsiniz.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

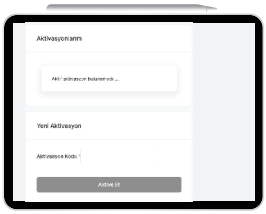
1. Adım
Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım
Aktivasyon

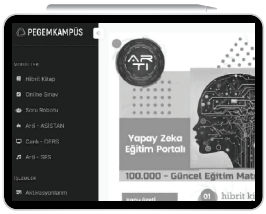
Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **"Aktivasyonlarım"** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım
Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **"Hibrit Kitap"** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.10.2027 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE ANAYASA TEORİSİ

a. Maddi Anayasa: 1
b. Şekli Anayasa: 2
A. Devletin Temel Unsurları 2
B. Hukuki Yapıları Yönünden Devlet Modelleri 3
C. Hükûmet Modelleri 5
D. Demokrasi Kavramı ve Demokrasi Türleri 8
E. Anayasa Türleri 12
F. İktidar Tipleri 14
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 15
ÇÖZÜMLER 17
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 18
ÇÖZÜMLER 20

2. ÜNİTE ANAYASAL TARİHÇE

I. OSMANLI ANAYASAL GELİŞMELERİ 21
A) Sened-i İttifak (1808) 21
B) Tanzimat Fermanı (1839) 21
C) Islahat Fermanı (1856) 22
D) Kanun-u Esasi (1876) 22
II. Meşrutiyet Dönemi 24
ÇÖZÜMLÜ TEST 31
ÇÖZÜMLER 34

3. ÜNİTE 1982 ANAYASASI

A. Genel Özellikleri 37
B. 1961 Anayasası ile 1982 Anayasası'nın Karşılaştırılması 39
C. 1982 Anayasası'nın Genel Esasları 39
Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti 47
Değiştirilemeyecek hükümler 47
Devletin temel amaç ve görevleri 47
Egemenlik 48
ÇÖZÜMLÜ TEST 49
ÇÖZÜMLER 52

4. ÜNİTE TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER 55
A) Temel Hakların Sınırlandırılması 55
B) Temel Hakların Durdurulması 57
C) Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılamaması 58
D) Temel Hakların Sınırlandırılmasında Yabancıların Durumu 59
TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIFLANDIRILMASI 60
1) Kişinin Hakları ve Ödevleri 60
2. Sosyal ve Ekonomik Hak ve Ödevler 69
3. Siyasi Hak ve Ödevler 73
4. Hem Hak Hem De Ödev Olan Haklar 81
5. İzne Tabi Olmayan Haklar 81
6. Yabancılar Tarafından Kullanılan Haklar 82
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 83
ÇÖZÜMLER 85
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 87
ÇÖZÜMLER 89

5. ÜNİTE YASAMA

YASAMA FONKSİYONU 91
I. Yasama Fonksiyonunun Özellikleri 91
II. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kurulması ve Seçimler 93
III. Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği 100
IV. Türkiye Büyük Millet Meclisinin İç Yapısı ve Çalışma Düzeni 107
V. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Görevleri 114
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 126
ÇÖZÜMLER 128
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 130
ÇÖZÜMLER 132

6. ÜNİTE YÜRÜTME

YÜRÜTME FONKSİYONU 135
A. Cumhurbaşkanının Anayasal Statüsü ve Aday gösterilmesi 135
B. Seçilme Usulü 137
C. Seçilme Zamanı 137
D. Cumhurbaşkanına Vekâlet 139
E. Cumhurbaşkanının Görevleri 140
F. Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu 141
H. Cumhurbaşkanının Tarafsızlığı 142
I. Cumhurbaşkanı Yardımcıları 143
İ. Bakanlar 143
J. Devlet Denetleme Kurulu 144
K. Olağanüstü Hâl Yönetimi 145
L. Millî Güvenlik Kurulu 147
M. İdarenin Düzenleyici İşlemleri 148
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 152
ÇÖZÜMLER 154
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 156
ÇÖZÜMLER 158

7. ÜNİTE YARGI

YARGI FONKSİYONU 161
a. Mahkemelerin Bağımsızlığı 161
b. Hâkimlik ve Savcılık Teminatı 162
c. Hâkimlik ve Savcılık Mesleği 162
d. Duruşmalar ve Kararlar 163
e. Mahkemelerin Kuruluşu 163
A) ANAYASA YARGISI 164
1. ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU 164
2. ANAYASA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ 166
3. ANAYASA MAHKEMESİNİN DENETİMİ DIŞINDA OLAN KONULAR 177
4. ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ NİTELİĞİ 178
5. ANAYASA MAHKEMESİNDE NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK VE DURUŞMALI KARARLAR 178
1982 ANAYASASI'NDA BELİRTİLEN DİĞER YARGI SİSTEMLERİ 179
B) İDARİ YARGI DÜZENİ 179
C) ADLİ YARGI DÜZENİ 181
D) UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ 182
E) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU 183
a. Kurulun Önemi 184
b. Kurulun Genel Görevleri 184
c. Kurul Üyelerinin Seçimi 184
F) SAYIŞTAY 187
I. Görevleri 187
II. Sayıştay Kararlarının Hukuki Statüsü 188
III. Sayıştay Üyelerinin Seçimi 189
IV. Kesin Hesap Kanunu'na İlişkin Görevi 189
ÇÖZÜMLÜ TEST - 1 190
ÇÖZÜMLER 192
ÇÖZÜMLÜ TEST - 2 194
ÇÖZÜMLER 196
KAYNAKÇA 198

1. ÜNİTE

ANAYASA TEORİSİ

Demokratik ve özgürlükçü toplumlarda anayasaların devletin temel yapısını ve işlevini düzenlemek, devlet iktidarını hukuk kurallarıyla çerçeveleyerek onun keyfiliğe kaçmasını önlemek ve iktidar karşısında bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına almak amacıyla yapıldıkları bilinmektedir. Bu anlamda anayasacılık düşüncesi açısından anlamlı ve değerli olan anayasalar, güçlü devlet karşısında güçsüz bireyin haklarını koruyan garantist anayasalardır[1].

Devlet denilen aygıt tek kural koyma ve yaptırım(cebir ve şiddet) uygulama hakkına sahip olan sistemdir. Dolayısı ile devletin yasa yapımında keyfiliğinin önlenmesi ve yurttaşların haklarının güvence altına alınması gerekir. Bu ihtiyaçtan kaynaklanan anayasa metinleri ilk günlerden bugünlere gelindiğinde değişikliklere uğramış ve daha fazla önem arz eder hâle gelmiştir.

Bu açıklamalar çerçevesinde bugün anayasaların temel amacı, devletin rejimini belirleyen, temel hakları garanti altına alan ve devlet fonksiyonlarının (yasama-yürütme-yargı) oluşması ile yetkilerini belirleyen bir ülkedeki en üstün normdur.

a. Maddi Anayasa:

Anayasanın metninden (lafzından) bağımsız olarak devletin niteliğini, yapısını, temel organlarını, kuruluşunu ve bu organlar arasındaki ilişkileri, bununla birlikte temel hak ve hürriyetleri de ilgilendiren hukuk kuralları bütünüdür.

Bu açıdan maddi anayasa hem anayasanın kendisini hem de anayasada belirtilen anayasal organlar ve anayasal açıklamalar ile ilgili diğer mevzuatları da kapsayan en geniş anayasa tanımıdır.

---

1 Bilir, F. (2008). Anayasa Yapımına Yönelik Değerlendirmeler. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12 (1) , 551-564.

Örneğin, 1982 Anayasası'nın yasama bölümünde Yüksek Seçim Kurulu (YSK) düzenlenmiştir. Ancak YSK ile ilgili tüm açıklama anayasada yapılmamıştır. YSK'nın birde kendi kuruluş kanunu vardır. Ancak bu kanun sıradan bir kanun değil anayasal bir organın teşkilat ve görevlerini düzenleyen bir kanundur. Dolayısı ile YSK kanununda anayasal bir metin değeri vardır.

b. Şekli Anayasa:

Bir hukuk kuralının anayasal nitelikte olup olmadığına, yani anayasal kural olup olmadığına ve onun içeriğine bakılmaksızın o kuralın bulunduğu yere ve yapılış veya değiştiriliş şekline bakılarak karar veriliyorsa şekli anlamda anayasadan bahsedilir.

Öyle ki ülkedeki en üstün normun anayasa olduğu ve kanunların anayasaya aykırı olamayacağını belirten ve kanunlara göre daha zor değiştirilen normlar anayasa tanımı içerisindedir. Dolayısı ile şekli anayasa, yürürlükteki anayasanın kendisidir.

A. Devletin Temel Unsurları

Devlet, toprak bütünlüğünü sağlamış siyasal bir örgütlenmedir. Bu siyasal örgütlenmenin içinde bireylerde devlete siyasi açıdan yani vatandaşlık bağı ile bağlıdır. Dolayısı ile bir devletin temel unsurları şunlardır;

- Toprak parçası (ülke)
- Millet (halk)
- Bağımsızlık
- İktidar(egemenlik)

Millet Olgusu

Devlet adı verilen siyasi örgütlenmeyi bir arada tutabilmek için bir millet bilincinin oluşturulması gerekir. Teorik açıdan iki millet bilinci vardır. Bunlardan ilki objektif millet anlayışı, diğeri subjektif millet anlayışıdır.

Objektif millet anlayışında millet olma kurgusu bir ırk ve dil üzerinden temellendirilir. Dolayısı ile objektif millet bilinci ırkçı bir yaklaşıma sahiptir.

Subjektif millet anlayışında ırk temellendirmesi yoktur. Kültürel milliyetçilik anlamına da gelen subjektif millet anlayışında aynı ortak kültürel geçmiş ve ortak tasalardan gelen insanların bir arada yaşaması amaçlanmıştır. Bu açıdan 1982 Anayasası'nın 2. maddesinde düzenlenen Atatürk milliyetçiliği subjektif millet anlayışını benimseyen bir millet tanımlamasıdır.

İktidar Olgusu

İktidar yani egemenlik olgusu yönetme gücünü elinde bulundurmak anlamına gelir. Ülkenin yönetimi bir iktidarın elinde olur. İktidar, kral ya da padişah olabilirken halkın seçimi ile yönetme gücünü elde etmiş de olabilir. Tam da bu noktada "Egemenler yönetme gücünün kaynağını nereden almaktadır?" sorusu akla gelir.

Egemenlik kaynağına göre şekillenen devlet şekilleri şunlardır: monarşi, oligarşi, teokrasi ve Cumhuriyet.

Monarşilerde egemenlik kaynağını "soy" üzerinden alırken oligarşilerde ise "zümre" yani ayrıcalıklı ailelerin yönetimi ele geçirmesi üzerinden şekillenir. Teokratik yönetimlerde egemenlik kaynağını "din" üzerinden şekillendirirken cumhuriyetlerde ise "halk" yani seçim yolu ile egemenlik ele geçirilir.

B. Hukuki Yapıları Yönünden Devlet Modelleri

Hukuki yapıları açısından devletler, tek yapılı devletler (üniter ve bölgeli) ile karma yapılı devletler (federasyon ve konfederasyon) olmak üzere ikiye ayrılır.

1. Tek Yapılı Devletler

a. Üniter Devlet:

Ülkede tek bir yönetim gücünün olduğu devlet yapılarıdır. Merkezî yönetim olarak adlandırılan bu tek yönetim birimi, tüm gücü tek elinde toplamış ve tüm kararlar merkezden alınmaktadır. Devletin sahip olduğu yasama-yürütme ve yargı fonksiyonları merkezî yönetim elinde toplanmıştır.

Tutuklu ifadesi, bir suç sebebi ile ceza infaz kurumunda tutuk altına alınan ancak yargılaması devam eden ve bu açıdan masumiyet karinesinden yararlanan kişidir. Dolayısı ile seçimlerde tutuklular oy kullanma hakkına sahiptir.

Yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları bulundukları ülkelerdeki büyükelçilik, konsolosluk, havalimanları ve sınır kapılarında oy kullanabilirler. Ancak mahalli idare seçimlerinde oy kullanamazlar. Bunun dışındaki tüm seçimlerde oy kullanma hakları vardır.

b. Seçimlerin Genel İlkeleri

Türkiye'de yapılacak seçimler için uygulanan bir dizi seçim ilkesi vardır. Bu ilkeler cumhuriyetin ilk yılları ile birlikte aşama aşama bugünlere gelmiştir.

Genel Oy	Genel oy ilkesi cinsiyet, eğitim, dinî inanç ve maddi gelir ayrımı yapılmaksızın herkese oy hakkının tanınmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti bu hakkı 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkını tanıyarak kabul etmiştir.
Eşit Oy	Herkes sadece tek bir oy hakkına sahiptir.
Serbest Seçim	Seçimlerin serbestliği olarak da tanımlanan bu ilkeye göre herkes baskıdan uzak kendi özgür iradesi ile oy verme hakkına sahiptir.
Tek Dereceli Seçim	Seçmenlerin, temsilcilerini doğrudan doğruya seçmesi anlamına gelen bu seçim ilkesine Türkiye Cumhuriyeti 1946 yılında geçmiştir. 1946'ya kadar "çift dereceli seçim" uygulanmıştır. Çift dereceli seçim sisteminde seçmenler, ikinci seçmenleri seçmekte, ikinci seçmenler ise temsilcileri belirlemektedir.
Gizli Oy-Açık Sayım ve Döküm	Seçmenlerin oylarını kendi özgür iradeleri ile ve gizlice kullanması demokrasinin en önemli kurallarından biridir. Bu açıdan seçmenler oylarını gizli vermeli ve sayım açık bir şekilde kamuoyu denetimi çerçevesinde yapılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti bu ilkeyi 1950'de uygulamaya başlamıştır.
Çok Partili Yaşam	Kanun-i Esasi döneminde ve 1924-46 arasında çok partili yaşam denemeleri olmuştur. Ancak Cumhuriyet Dönemi içinde çok partili yaşamın kesintiye uğramaksızın başladığı dönem 1946 yılıdır.